

*Egyszerű történet**

I.

Az é, fuvalatában minden együtt volt,
az ünnep morajlása
és a hegyi csönd
és a tenger csillogása,
az egykor
és a most
és megintcsak az egykor,
egyik a másikba folyva.
Az emberek cleinte föl se vették,
hogy elvágták őket
a külvilágtól,
hogy bezárták őket
az égbolt fődője alá,
hogy ez a bezártság
az egész életüket fenyegeti.
Ráadásul czekek
összetartó,
dolgos,
katolikus
népek voltak.
Egymás közt házasodtak,
messzi földről hozattak maguknak
búzát,
birkát tartottak,
vadmajorannát
és padlizsánt
termesztettek.
Nem volt hát valószínű,
hogy pásztori szellemüket
hirtelen meghazudtolva
bosszút állnának.

II.

Ám valami mintha
nyugtalanul forgolódott volna
a felszín alatt,
s ezzel a békét,
a dolgok megnyugvását
mindenféle
kissé bizonytalanná tette.
Egy éjszakán aztán

minden szépség
cinkos lett,
hozzájárulását adta,
hogy nyugton marad.
Hogy nem változtat
szépségén.
Sok helye volt a világnak,
ahol
ilyen sötét,
furcsa
és felzaklató
benyomás érte
az emberek lelkét.
Azon az éjszakán
iszonyodva látták,
mint úszik át
a világ fölött
lassan
az ólom.
Aztán táncoltak a röppentyűk,
robbantak a bombák,
felvillantak a fények,
felhangzott a háború
egyszerű
és durva
szimfóniája. . .
Az
emberek
elcinte önfelédten adták át magukat
a leírhatatlan kicsapongásoknak.
Fosztogattak,
romboltak,
elpusztították
ami a kezük ügyébe akadt,
szörnyűséges tüzeket gyújtottak,
megbénították mindenütt a forgalmat,
ám később
úrrá lett rajtuk
az apátia.
Ólmos fáradtság kerítette őket hatalmába.

III.

Aztán nemsokára
pitymallott.
Az égen feltűnedezték az első
rózsaszínű felhőcskék.
Egészséges horkolás köszöntötte őket.

---

*Montázs Immanuel Kant, Herman Borch, Albert Camus, Virginia Woolf, F. M. Dosztojevszkij, G. G. Márquez, Guillaume Apollinaire műveiből.

Gyökerek sorsa

Szekerce csap a gyökerekre,
rostjukat ásók éle tépi,
a földben alattomban túró
émelyítő férgcek se restek,
rágnek, zabálnak megszállottan
s kaján kedvvel a baljós csendben;
a főgyökerek s mellékszálak
bénán, halálra sebesítve
fogódkodnak még, de hiába,
ha légygökérré változnának,
akkor is elmetszenék őket
alig látható, sunyi ollók –
Ó, gyökerek, már nem sokáig
szívhattok erőt adó nedvet
porladó bordák kosarából,
sárgult koponyák edényéből,
amikben éltetön lappangnak
az elrendező esküminták,
a köpülők és selyemszoknyák,
vőfélymondókák, pásztortáncok;
olyan mélységig nem érhet le
a megtépázott csonkok vége.
Önvédelemre nincs esély már,
nem nevelhettek derűs lugast,
eloldódtok az anyaföldtől,
akár a „reneszánsz erénykép”.
Ne álmodjatok lengő gallyat,
melyen bimbó és gyümölcs duzzad,
hogy magvaiból kibomolják
a sokszor elképzelt víg élet
amit régen a bölcsek vártak;
ne álmodjatok lombzenéről,
fölöttetek csak kopasz ágak
merednek majd, s ha erre téved
egy érzékenyebb szívű festő,
megalkothatja legbágyadtabb
művét ködszürke s rozsdabarna
színnel e november-szagúvá
állandósuló holt vidékről.

Károlyi Mihálynak

Elnök úr!
Leszakadtak ingéről
a bólyák –
Milyen vízeket csöndesített
hogy a csónakot:
hitét is idegen hitek
torpedózták
s vérét bár megkerülve
annektálták volna a bombák
ha nem cseni el magával Európát
S hogy tudott hajóra szállni
szívében darazsakkal?
Kalapját a nagy kikötőben
daru becézte
hadirokkant szemét
ápolta-e még az angyal
s távolodóban süllyedni látván
az elnöki széket
tudta-e: a forradalom merül el
Ön nélkül végleg?

Őszirózsák ideje kullog
s Ön már a túlsó parton
„Les canards ont bien passé.”
: itt gomblyukakra fagytak a szirmok
de hányszor kelt át azért a partért?
Röhögnek máig is
a kékkellő fészker alatt
bárha rakétákkal almozva
dorombol alattunk a hídlás:
illúzió már az akarat
: csak féljük a túlsó partot
s hogy se itt se ott
mert elszakadt mert elszakadt
Elnök úr!
Leszakadtak ingéről
a bólyák
leszakadt rólunk az ing
s vacognak – bár ostorozzák –
bőrünk alá préselt hitcink
: egyek vagyunk hát egyenlőek
– s nem csenhetjük el Európát

Csokolom, Kari bácsi

Reggel hatkor már mindenki jelen volt. Meztelen felsőtesttel álltunk az udvaron, közvetlenül a szégyenfa mellett, amelyhez időnként kikötötték valamelyik inast, tiszták voltunk, jól fésültek és szomorúak. Pontosan hat órakor nyílt a kapu, belépett Kari bácsi.

– Jó reg-gelt fi-úk! – kiáltotta katonásan, vidáman.

– Csó-ko-lom, Ka-ri bá-csi! – harsogtuk, ragyogott az arcunk, libabőrök voltunk és gyűlölet volt a szemünkben.

Egyedüli segéd lévén, olyan két méternyire álltam a feszes vigyázzban álló inasok sorfala előtt.

– Jelentem: a létszám teljes, boldogok vagyunk és töretlen munkakedvvel várjuk a megtisztelő feladatokat.

Miután elhadartam a minden reggeli kötelező szöveget, Kari bácsi letette a kezében tartott gramofont és biccentett.

– Mosoly-ra! – adtam ki a vezényszót, beálltam én is a sor elejére, szánkat szélesre tártuk, mintha röhögni akarnánk.

Kari bácsi sokféle mániával tarkította a műhelyben eltöltött órákat. Kötelezettségeink között előkelő helyet foglalt el a testápolás és a zenei képzettség. Aki ezekben a tárgykörökben fogékonyak bizonyult, még az autójavítás mesterségét is elsajátíthatta idővel, noha göröngyös utat kellett bejárnia, amíg egy-egy meghibásodott gépkocsit diagnosztizálni tudott. Aki nem mosott mindennap fogat és nem ismerte Verdi és Puccini műveit, gályarabként komfortábilisabb életet élt volna, mint a Kari bácsinál eltöltött inaskodás időszakában.

A reggeli vigyor a fogsor-ellenőrzést szolgálta. Kari bácsi végiglépkedett a sor előtt és belenézett a szánkba. Már előljáróban meg kell jegyeznem, hogy Kari bácsi ritkán pofozott, de még ilyen alkalmakkor is következetes volt, felváltva adta a pofonokat, egyszer a jobb arcra, aztán a balra, sosem fordulhatott volna elő, hogy ugyanarra az arcra két pofont kapjunk közvetlenül egymás után. Az ehhez hasonló testi fenyítésekkel elég ritkán alkalmazta, inkább olyan büntetéseket eszelt ki, amelyek számára egyáltalán nem voltak fárasztóak, az inasokat viszont arra ösztökölte, hogy eszeveszett igyekezettel ápolják a testüket, naponta többször mossanak fogat, s szabad idejükben Verdi és Puccini operáit hallgassák, véreres, könnyező szemmel, mert az egész napi műhelymunka után nem volt könnyű zenehallgatással tölteni az éjszakát. Mindezek ellenére erőfeszítéseik csekélyke sikerre számíthattak. Kari bácsi nem dicsért meg soha senkit, az elismerés neovábbját a büntetlenség jelentette, noha általában ketten-hárman nap mint nap számíthattak a büntetésre. Persze, sosem lehetett kiszámítani, hogy mikor melyik inasra kerül sor és milyen fokú büntetést szabnak ki rá. Azon az emlékezetes hétfői napon, amikor fordulat állt be az életemben, a reg-

geli ellenőrzés során megint csak két inasnak kellett elszenvednie Kari bácsi sajátos büntetéseit.

– Miért göndör a maga fején a szőr, Hármas? – Kérdezte Kari bácsi bosszúsán.

A Hármasnak nevezett inas – a neveket a munkába állás pillanatától törölték – kapkodva próbálta leszorítani a haját, de ujjai között minduntalan kibukkant egy-egy csigába göndörödött szőke hajtincs.

– Jelentem: boldog vagyok és töretlen munkakedvvel várom a megtisztelő feladatokat – hadarta, hátha ezzel kedvében jár Kari bácsinak.

– Miért göndör és miért angyalszőke? – pontosította Kari bácsi a kifogásait.

– Jelentem: örömteli gyermekkorom volt – suttogta az inas rettegve; valamint mondania kellett, és azt a szöveget szajkózta, amit néha Kari bácsitól lehetett hallani.

– Magának is?

– Igen – mondta az inas szégyenlősen. – Ne tessék haragudni.

– Jó – mondta Kari bácsi. – Akkor kopaszra. Harminc perc. Utána fal! – szólt a verdikt.

Senki sem szólt semmit, a Hármas sem, csak vinnyogott kétségbeesetten, oly váratlanul érte ez a „fal”, mintha egy vípera csúszott volna az inge alá. A „fal” egyébként azt jelentette, hogy a delikvensnek addig kellett ütnie fejével a műhely egyik falrészét, amíg az ütések nyomán jól láthatóan lejött a vakolat. Amikor Kari bácsiban megszületett a falötlet, az első, erre kiszemelt inasnak nekifutásból kellett megoldania a feladatot. Utána egy hétig betegállományban volt, a vakolat viszont sértetlen maradt. Kari bácsi okulhatott a történetekből, a munkaerő-kiesés nem volt ingyére, s a legközelebbi alkalommal lemondott a nekifutásról, megengedte a végrehajtónak, hogy közelről fejeljen a falba, többször egymás után, sőt még azt sem kifogásolta, ha a feladat végrehajtása közben – mint a vívók a páston – ordított egy-egy az illető.

A Hármasnak az utcáról is behallatszott a vinnyogása, de elrohant nyitratkozni, hogy a megszabott harminc perc múlva visszatérhessen kopaszon a fal elé.

Az Ötös nem vigyorgott, inkább vicsorgott, szemét teljesen összeszorította, kezével idegesen kapált a levegőben, s mintha megpúposodott volna a várakozásban.

– Valami nyomja a lelkünket, Ötöske?

Ez volt a vég. Ha Kari bácsi becézni kezdett valakit, annak számolnia kellett a gyötrelmes folytatással, ellentmondani nem volt tanácsos, ha Kari bácsi feltételezte, hogy valami nyomja a lelkünket, akkor biztosak lehetünk, hogy ez így igaz, de ha nyomta, ha nem nyomta, gyorsan ki kellett találni egy elfogadható választ, ám semmiképpen sem a testápolás, vagy a zene tárgykörében.

– Jelentem: nem mostam fogat – nyögte az Ötös, s ez volt inasélete egyik legnagyobb melléfogása. Állandóan arra gondolhatott, nehogy azt mondja, hogy nem mosott fogat, s ebben az igyekezetében semmi más nem jutott eszébe, csak az, hogy nem mosott fogat.

– Oszlop – mondta Kari bácsi. – Barackkompóttal.

Az „oszlop” az udvar közepére állított, szégyenfának is nevezett farúd volt, amelyhez félméztelenül kikötve lenni télen sem volt eszményi állapot,

a nyári időszakban meg kimondottan elviselhetetlennek bizonyult. Rengeg légy zümmögött a környéken, rajokban röpködtek mindenfelé, a szomszédos állatvásártérről látogattak el a műhely udvarára, s ha senkit sem találtak a farúrhoz kötve, visszarepültek a marhákhoz, ha meg ott vergődött valamelyik inas, kedvtelve időztek el rajta. Különösen attól kezdve, hogy Kari bácsin kitört a kompótimádat, irodája tele volt beföttes üvegekkel, bennük barack-, cseresznye és meggykompót. A tapasztalat szerint a legyek a barackkompótot szerették a legjobban, s hogy Kari bácsi csak a gyümölcsöt halászza ki a léből, ez utóbbit ráöntötte a kikötött inasra, hogy a napon – állítólag – edződjék a teste. A legyek mint megannyi héja csaptak le a kompóttól fényes, ragacos bőrre, s ahogy apró lábaikkal bódultan sétáltak fel-alá, s szűrösködtek a vasárnapi eledelt, az inast is belehajszolták a bódulatba, de ez egészen más jellegű volt, mint az övék. Egyszer jelen voltam, amikor Kari bácsi megjelent a farúdnál, s odahajolt az inashoz.

– Boldog vagy fiam? – kérdezte.

– Boldog vagyok, Kari bácsi.

– Hazudsz, fiam?

– Hazudok, Kari bácsi – felelt, de nem nagyon tudta, mit beszél.

Kari bácsi ezt nem hagyhatta következmények nélkül, saját kezűleg kötötte ki az inast.

– Most az jön, ami még sosem volt – mondta vészjóslóan, s az újabb, semmi eddigivel össze nem hasonlítható büntetés az volt, hogy elmaradt a büntetés. De erről csak Kari bácsi tudott, az inas egész nap állt az udvaron és várta a véget. Kinyílt az irodajátó, megjelent Kari bácsi, lassan elhaladt a vigyázzban álló inas közelében, egy kicsit meg is állt mellette, a fiú már nyitotta a száját, hogy ordítson, de Kari bácsi továbblépett. Egy idő után kijött a műhelyből, észrevétlenül megközelítette az inast, megállt a háta mögött és halkán, finoman köhintett. A fiú földrengésnek hallhatta a köhintést, elvágódott, s mintha imát mormolt volna, kililult ajkai valami szöveget rebegetek. Így telt el a nap. Az inas annyit öregedett azon az egy napon, hogy nyugodtan kinevezhették volna segédnek. De inas maradt. Kari bácsinál mindenki inasnéként kezdte és inasnéként végezte, én voltam az egyedüli kivétel. De engem nem lehetett megtörni. Én végigcsináltam mindent. Ettek a legyek számtalanszor, többet voltam kopasz, mint bárki az inasok közül, az évek során egy fél falnyi vakolatot vertem le a fejemmel, ettem szegyet, a munkanap végén olykor nyelvel tisztítottam le az olajos szerszámokat, mindent megtettem, csak segéd lehessenek. És állandóan mosoly volt az arcomon. A büntetés végrehajtása előtt, közben és után, egy folyóban és megállíthatatlanul. Néha folyt a könnyem, de az arcomon mosoly volt.

– Miért vagy ilyen vidám, Kettes fiam?

– Mert én leszek a segéd – mondtam és mosolyogtam.

Egy alkalommal éppen a farúrhoz kikötve hadakoztam a legyekkel, megjelent Kari bácsi, egy ideig nézte, ahogy szélesen mosolyogva élvezem a tűző napot, aztán megeléghelhetette, hogy szemlátomást jól érzem magam a térlenségben.

– Énekelj! – förmedt rám. – A kedvenc nótámat.

– Itt? – kérdeztem. – Így?

– Itt! Így! Most! Azonnal! – pattogott.

Fejemen dudor dudor hátán, testemet csípték a legyek, arcomon pata-

kokban folyt az izzadtsággal összekeveredett barackkompótlé, és nekifogtam énekelni Tosca nagyáriáját, baritonban. Kari bácsit számtalanszor hallottam fülsértő hamissággal dúdolni az ária egy-egy részletét, nyilván ez volt „a kedvenc nótája”. Kari bácsi kivörösödött arccal hallgatta a meggyalázott Puccinit, azt hittem, zavarja a bariton, de éppen ellenkezőleg, jobbra-balra ringatva tömzsi, vaskos testét, behunyt szemmel adta át magát a ritka élvezetnek. Amikor befejeztem a produkciót, kibogozta a köteléket, kezét rátette a vállamra és azt mondta:

– Puccini! Te vagy a segéd!

Kezet csókoltam Kari bácsinak.

Azóta gyűlölt. Nem volt olyan nap, hogy ne tette volna próbára zenei tájékozottságomat. Azon a bizonyos hétfői napon, mikor sorsomban változás állott be, a reggeli fogorvos-ellenőrzés során futólag belenézett az én számba is, néha még azt is megette, hogy bütykös ujjaival belemászott egyik-másik inas szájába, hogy a hátsó fogakat is szemügyre vegye, de most gyorsan végzett velünk, valami kajánságot láttam a szemében, amikor beindította a gramofont.

– Verdi A lombardok az első keresztes hadjáratban. Giselda áriája a második felvonásból.

– Ezt honnan tudod? – kérdezte elhűlve.

– Én mindent tudok – mondtam, és mosolyogtam. Segéd koromban sem tűnt el a mosoly az arcomról, ha az inasok Puccininak neveztek, mosolyogtam, ha Kari bácsi lemarházott, akkor is mosolyogtam. És valóban mindent tudtam, amit Puccini és Verdi műveiről tudni lehetett. Éveken keresztül semmit sem csináltam szabad időmben, csak a két zeneszerző műveit hallgattam, elolvastam minden fellelhető szakirodalmat, amit róluk írtak, egyszóval, Pucciniből és Verdíből professzornak éreztem magam. Pedig csak autójavító segéd akartam lenni Kari bácsinál, és sikerült azzá iennem. Mosolyogtam, mert állandóan abban a boldogságos tudatban teltek a napjaim, hogy célt értem.

– És ezt? Ezt is tudod? – Újra beindította a gramofont, szeméből áramlott az irigység, a düh.

Hallgattuk a zenét. Nem szóltam, most már arra is volt erőm, hogy eljátsszak egy kicsit Kari bácsival. Hadd higgye, hogy ezúttal megfogott, arcomról tanácsalanságot olvashatott le, mind mélyebbről szedte a lélegzetet, teste elomlott, arcát sosem láttam ilyen békésnek, egy kicsit talán már szeretett is, időnként körülnézett, hogy kiélvezze a szobormereven álló, megkínzott inasok döbbenetét, s amikor vége szakadt a felvételnek, Kari bácsi odalépett hozzám, egészen közel, s az örömtől révülten belesuttogott az arcomba:

– Nem tudod, mi?

– Dehogynem – mondtam. – A hóhérlegények dala volt Puccini Turandotjának első felvonásából.

Száz Kari bácsiból kilencvenkilencet megütött volna a guta, de ez a Kari bácsi állta a sarat. Megértettem, hogy muszáj volt ordítania, s a nyála sem zavart, ami az arcomra fröccsent.

– Miért nem mondtad rögtön? – harsogta.

– Élveztem a muzsikát – mondtam ártatlanul. – Igen jól sikerült felvétel volt, Toscanini ezúttal is kitétt magáért.

– Toscanini! – hörögte Kari bácsi. – Hát még ezt is tudod? – s imbolgogva, lefittyent szájjal bedúlöngélt az irodájába.

Egy ideig azt hittem, ivott, aztán rájöttem, hogy a kín részegítette le. De hamar összeszedte magát, nemsokára újra megjelent az udvaron.

– Mától kezdve te vagy az éjjeliőr. Egy hétig – mondta.

– Köszönöm, Kari bácsi.

– Megérdemled – mondta.

– Tudom, Kari bácsi – feleltem, és mosolyogtam.

Erre már nem reagált, de a gesztus valóban kitüntető volt. Az éjszakai őrködés tulajdonképpen egyheti szabadságot jelentett, néha ugyan körül kellett járni éjszaka az udvaron, de napközben szabad volt az ember, s a teljes fizetés erre a hétre is kijárt.

Első éjszaka a kapu előtt sétáltam fel-alá. Végigdúdoltam egy Puccini-, majd egy Verdi-operát. Itt-ott rajtakaptam magam, hogy felkészültségem még mindig nem tökéletes, például, sehogy sem tudtam rájönni, hogy Puccini dallamvilága miért áll hozzám közelebb, mint a Verdié, megpróbáltam elmentmondani magamnak, felsorakoztattam néhány olyan Verdi-motívumot, amely bizonyítani lett volna hivatott, hogy a zsenik között értékrendfelállítás teljességgel gyermeteg igyekezet, de nem értem gondolataim végére, szállingózni kezdtek az inasok, megérkezett Kari bácsi, jelentettem, hogy minden rendben van, és elbúcsúztam.

– Jöjjön vissza! – kiáltott utánam Kari bácsi.

Amikor beléptem a műhelybe, Kari bácsi az utolsó inast pofozta, a többiek már túleshettek a dolgon, vörösre pofozott arccal álltak a fal mellett, s hápogva szedték a levegőt. Amikor Kari bácsi befejezte a ténykedést, magához intett. Mosolyogtam. Én mindig mosolyogtam.

– Loptak! – mondta Kari bácsi fenyegetően, megmarkolta a kabátom gallérját, egy kicsit felemelt a levegőbe, aztán meggondolta magát, s lassan visszaeresztett. – Kiraboltak az éjszaka!

Ellent akartam mondani, esküdni szerettem volna, hogy egy pillanatra sem hunytam le a szemem, de a tények megcáfolhatatlanok voltak: a falról, ahol egymás mellett csüngtek a szerszámok száza, pontosan középben, az egyik nagyobb szegről hiányzott egy vadonatúj kézi szelepemelő.

– Levonom kétheti fizetését – közölte Kari bácsi hűvösen. – S ha ez még egyszer előfordul, baj lesz. Most pedig mars!

Az udvar közepén lehettem, amikor az inasok elkezdtek jajveszékelní, úgy látszik, Kari bácsinak még egyszer le kellett vezetnie indulatait, ha már következetesen ragaszkodott az elveihez, miszerint az inasokat szccc-kára lehet aprítani, de a segédhez nyúlni nem szabad.

Másnap éjszaka lelkiismeretfurdalástól kínozza álltam a bezárt kapu mögött, kezemben egy dorongot szorongatva vártam a tolvajt. Nem dúdoltam el még egy áriát sem, mozdulatlanul fülceltem a neszekre. Amikor lépéseket hallottam az utcán, felemeltem a dorongot, de nem nyílt a kapu, nem történt semmi. Már meg tudtam különböztetni a macska neszét a kutyaétól, hallottam, ahogy egy sündisznó tipeg át az udvaron, majd át-

gyömöszöli magát a kerítés alatti résen, s eltűnik a kinti árokban. Semmi más nem mozdult. Én sem. Zsibbadt voltam és elgyötört, de azon az éjszakán biztosan nem jött be senki.

– Minden rendben?

– Jelentem: minden rendben – mondtam Kari bácsinak másnap reggel.

Együtt léptünk be a műhelybe. Az inasok úgy rohantak ki az udvarra, mintha mindegyikük nyakát egy-egy Kari bácsi szorongatta volna. Számuk akartuk venni a szerszámokat, de a fal üres volt. Csak a szegek éktelekedtek árván, semmi, de semmi nem lógott róluk. A mosoly akkor távozott el végleg az arcomról. Kari bácsi is szótlanul nézte az üres falat, aztán közelebb ment a szegekhez, megfogta egyiket-másikat, de a szegek nem beszéltek. Mindenki hallgatott. Az udvaron falfehéren álldogáltak az inasok, kimentem közéjük, leültem a földre, hátamat nekítámasztottam a szégyenfának. Nem csináltam semmit, csak ültem és vártam. Aztán megjelent Kari bácsi is, megállt előttem. Az inasok szétrebbentek. Kari bácsi arcán nem volt sem düh, sem gyűlölet. Csak nézett.

– Megölöm magam – mondtam.

– Még nem – mondta Kari bácsi. – Egyszer kifizeti.

– Nincs ennyi pénzem.

– Egy évig ingyen dolgozik. Így megfelel?

– Megfelel – mondtam, és szerettem volna kezet csókolni Kari bácsinak, de nem volt erőm felállni a földről, ültem a tűző napon, az inasok közben becsődültek a műhelybe, hallottam, ahogy a rabok kórusát próbálják énekelni a Nabuccóból, s az volt benne a meggondolkoztató, hogy Kari bácsi basszusa vitte a szólamot, noha botfűlűnek teremtette az istene, olyan hamisan intonált, hogy kínomban felröhögtem az udvaron, mert arra gondoltam, hogy nincs olyan rab a világon, aki ne mulatna ezen a ki-mondottan dilettáns kultúrműsoron.

A harmadik éjszaka olyan formában szerveztem meg az örködést, hogy semmiképpen sem foghattak ki rajtam. Eredetileg be akartam szerezni négy reflektort, hogy megvilágítsam velük az udvar négy oldalát, aztán megelégedtem volna egyetlen fényforrással is, de annak körbe kellett volna forognia. Ezek hiányában egyetlen megoldás adódott: vettem egy zseblámpát, beálltam az udvar közepére, és lassan forogtam körbe-körbe. Tíz percig jobbról balra, tíz percig balról jobbra. Éjszaka kettőig semmi sem mozdult. Valamivel kettő után egy alacsony árnyékot láttam elshuggani a sűrű drótkerítésen kívül, az állatvásártér felőli oldalon. Nem mozdultam a helyemről, forogtam tovább magam körül, közben ordítottam, hogy „látlak! látlak! látlak!”, ami tulajdonképpen teljesen felesleges erőfeszítés volt, mert a drótkerítésen még egy kutya sem tudott volna átbújni. Mire a zseblámpa elemei kimerültek, jócskán hajnalodott. Most már nem történhetett semmi. Noha egyéves adósság nyomta a vállamat, valami megelégedettség-félét éreztem, hogy egyszer végre biztosan sikerült helytállnom. Még nem tért vissza a mosoly az arcomra, de már tudtam élvezni a napfelkeltét, az égen a győzők V alakjában vonultak a vándormadarak, az volt az érzésem, hogy ha nagyon magasra kinyúlnék, megkapaszkodhatnék a V betű két szárában, de akkor magukkal vinnének engem is, és ezt semmiképpen sem akarhattam, éjjeliörként fogom eltölteni a hátralevő éveket,

itt, és sehol máshol. Azt a fejem fölött elsuhanó V betűt mai győzelmem jelképeként raktározom el magamban.

Reggel Kari bácsi megkérdezte, hogy mikor vitték el a gépkocsit. Szorítottam a műhelyajtó kilincset, s bambán néztem a gödör fölötti üres teret, amelyet az este még egy frissen lefestett Opel töltött ki. A kocsi eltűnt. Kirohantam az udvarra, a vándormadarak messze jártak, égbekiáltó átkaim a tejem fölött ólálkodó bárányszemekre szakadtak.

Egész nap a műhelyben maradtam, dolgoznom nem kellett, nem is lett volna erőm hozzá, néztem az újonnan beszerzett csillogó szerszámokat a falon.

– Húsz év ingyenmunka – mondta Kari bácsi. – És a perköltségeket magamra vállalom. Megfelel?

– Megfelel – mondtam. Meg akartam ölelni, de elhúzódtott.

Mielőtt ismét magamra hagytak volna, Kari bácsi visszaszólt a kapuból:

– Most már csak az új szerszámok maradtak és a kompótjaim. – S ezzel otthagytott.

Bezartam a kaput. Három órát dolgoztam, amíg sikerült bevezetnem az aramot a drótkerítésbe. Aztán magamra zártam a műhelyt, felgyújtottam a villanyokat, leültem az ismét telcaggatott fallal szemközt, és néztem a szerszámokat. Egy ideig csendben ültem a fényárban, aztán hangosan számolni kezdtem a szegeken csüngő különböző formájú csiszolt, nikkelezett vasdarabokat. Amikor befejeztem, előlről kezdtem a számolást. Aztán harmadszor is, negyedszer is. Tizenkettőkor valami hörgésszerű hang szűrődött be a műhelybe. Kiléptem a szabadba, zseblámpámmal körbevilágítottam az udvaron. A kerítés egyik távolabbi szögletében egy emberformájú alak csüngött a drótok között. „Megvagy! – szakadt ki belőlem a kiáltás. – Megfogtam a tolvajt!” De csak a zseblámpa fényének kiálhattam, mert rajtam kívül ebben az imbolygó fénycsóvában volt még valami élet, a drótok közötti alak már semmit sem hallhatott. Lélecszakadva rohantam a kerítéshez és rávilágítottam az arcára. Kari bácsi volt.

Aztán eljött az a reggel, amikor pontosan hat órakor kinyitottam a kaput és beléptem a műhely udvarára. Az inasok meztelen felsőtesttel álltak az udvaron, tiszták voltak, jól fésültek és szomorúak.

– Jó reggelt fi-úk! – kiáltottam katonásan, vidáman, közben letettem magam mellé a gramofont.

– Csó-ko-lom Puc-ci-ni bá-csi! – harsogták, ragyogott az arcuk, libabőrök voltak és gyűlölet volt a szemükben.

– Mosoly-ra! – adtam ki a vezényszót.

Megkezdődött a munka.

Időtlen

Túl az évek harmincezüstjén
maradtam júdástalan

Lehajló ág-kampójával
nem rántott magához az isten

Infarktus aranypántja sem
fogta úgy át mellkasomat

mintha szétpergő életet
szorítana össze egy vesszor

Fodrozódó mennydörgéseivel
pókhálósálakként függő esőivel

megtart talán
ez a dohosodó nyár is

Mögöttem suhog már sóhajod
e kútba dobott szerencsepénz

Tudatom tükrét felfénylik
felszisszen mielőtt alámerül

hogya törten
csillanjon vissza

s időtlenül akár egy kézre hullt
éden utáni könnyecsepp

- URAM!
hogymeg
bedőltem
Neked!
káromkodásaimat
csereéltem
és még az
öklöm is
kinyitottam
simogatást
kínálva
boldognak
s boldogtalannak
m
o
s
t
i
t
t
á
l
l
o

csontokra szedve
rongyázó szelekben
hintázó kezekkel
várok valakire
hogy fejemről a kalapot
(a nevedben Uram)
fejemről lábamhoz tegye

Mindenséges

Feszes, fekete gyolcs.

Csillagok raja az égen.

Éjszaka.

Csiszolt, gyönyörű ében.

...

Ma minden oly végtelen,

– ma léssen minden lehetséges.

Magány.

– Veled ma minden mindenséges.

(Csesztve, 1985.)

Kérdezem:

---

miért e várakozás?

Miért a naplemente tündöklete?

Miféle kopogás ez a Hegyen?

Mi készül megint, Uram?

(Csesztve, 1986.)

A gyorsaság szerelmese*

egyébként nem készült mentősnek. Négyéves lehetett, az öccse három, amikor szüleik meglepték őket egy-egy autóval. Ő tűzoltóautót kapott, az öccse mentőautót. Valószínűleg vélték az apró játékokat, bár képzeletük meglódult, annyira azért mégsem, hogy be akartak volna szállni a kocsikba. Tologatták, sivitottak a lendkerekek, öccse néha bátoritanul szirénázott is, ő nem, hiszen tudta, az olyan gyerekes.

Ha beállított Gyula bácsi, az átlótt arcú tanácselnök, és megkérdezte: – Na, öcsi, mi leszel, ha nagy leszel? – legtöbbször nem is válaszolt. Ha néha igen, akkor azt mondta: – Vasgyűrő. Gyula bácsi fröcskölve nevetett ilyenkor, te kópé, te, ő meg azt igyekezett meglátni, hogy hol ment ki a golyó Gyula bácsi arcán. Mert csak baloldalt volt kívülről egy tizfillérenyi heg. Nem szerette a szót: vasgyűrő, rideg volt és elképzelhetetlen, ráadásul neveltséges is, egy óriás, mondjuk, amint éppen vasasztalon vastasztát gyűr. Vagy vasbirkózók egymás fülét morzsolják. Sokkal jobb szó, gondolta, a *rozsdamaró*, de ezt nem mondhatta Gyula bácsinak. Akkor nem röhögött volna, s nem láthatta volna a száját belülről, a sárgásrózsaszín ínnyeket, a fémfogakat, az emelkedő-eső ínnyitorlát. És például nem képzelhette volna oda, a nyelv és a szájpadrólás közé, a golyót. A testnedvektől csillogó, rézpalástos ólomlövedéket, amint éppen áthalad a szájjüregen. Hogy merre – lefelé, fölfelé, állkapocsot vagy járomcsontot roncsolva – távozott, az sosem derült ki. Egy biztos: nem ment párhuzamosan a fogsorokkal, mert Gyula bácsi jobb arcféle sima volt, kékesre borotvált. Vagy egy sebhely is belekékülhet a messzeségbe?

A történelemmé merevült eseményekből következően természetesen nem lett belőle tűzoltó, holott Gyula bácsi bizonyára akkor tátotta volna ki száját a legszélesebb nevetésre, ha sokszor egymás után azt válaszolta volna neki: – Tűzoltó leszel, tűzoltó leszel, tűzoltó, tűzoltótiszt. – És katona – vilantotta volna meg ezüst fogai mellett irodalmi műveltségét is Gyula bácsi. Azt nem akarta kimondani, hogy mentős lesz, nem, ezzel elvette volna öccse játékát és álmait, s Gyula bácsi szája is csukva marad a meglepetéstől. Pedig már akkor biztosan tudta, vagy mentős lesz, vagy semmi. *Mert a mentősök bátrak, büszkéek, mindig segítenek másokon, gyorsak, mint a sólyom, viju-viju, busszannak fehéren a végtelen utakon.* A semmit nem is próbálta pontosan körülhatárolni, annyira lényegtelen volt számára. A vasgyűrőség állságos állapota – még a szó kimondása közben sem tudott vasgyűrővé változni, egy pillanatra sem –, a már négyéves korban is fellelhető diplomáciai érzék, az aprócska hazugságok célszerűségének felismerése és okos vállalása nem engedte, hogy varázsoljon. Nem lehetett vasgyűrővé varázsolnia magát,

*A jó utat című rádióműsor minden héten tájékoztat, hol lesz autó-motorkerékpár-motorcsónak verseny. A rohogás rajongói tetszés szerint tódulhatnak a változatos helyszínekre. Élményben lesz részük. Bizonyossá válik számukra: ők a gyorsaság szerelmesei.

hiszen úgy nem nézhet Gyula bácsi szájába, akkor saját vasgyűrűságát bámulja, ízlelgeti vasnyelvével vasajkát, satöbbi, résen volt tehát. Hazudott, igazi tervét pedig húszéves koráig nem árulta el senkinek. Miután öccse cipőfelsőrész-készítő szakmunkás-bizonyítványt szerzett, megnősült, s elhelyezkedett az Alföldi Cipőgyár tatai gyáregységében talpragasztó szalagmunkásként, azaz *révbe jutott*, nem habozott tovább, felcsapott mentősnek.

(Új korszakot nyit a mentés történetében a szocialista államszervezés: a homogén mentésszervezés korszakát, amit az Országos Mentőszolgálat létrehozása realizál Budapesten 1948-ban. Az első esztendőben 2,5 millió kilométerrel 150 ezer beteget szállított el. Ezzel szemben 30 év múlva 45 millió körüli kilométerrel elszállított 1 millió 700 ezer beteget.

Mi most erről az évről beszélünk. Barsi Tamás húszéves, érettségi-zett fiatalember felvételre jelentkezik a nagyhideghegyi mentőállomáson. Április van, húsvét közeleg. Napok óta szélcsend, a fák lassan elfelejtik: milyen is lehetett integetni. Az ősuták fehér segge hó híján érthetetlen. Az árokszéli fűvet még nem kaszálták az idén. A telefonpóznák húrjai nem pendülnek, tudjuk már: széltelen táj. 1978.

Azok a dolgozók, akik szakképzetlenül lépnek be a Mentőszolgálat-hoz, előbb egy minimumvizsgát, majd fél év múlva egy bővebb szakmai vizsgát tesznek.)

– Aztán miért döntött így? – érdeklődött a nagydarab állomásvezető. – Nem is tudom. Kedvelem az embereket, szeretek segíteni rajtuk. Izgalmasnak is tűnik a mentés, hóban, szélviharban, katasztrófáknál. Például amikor katoná voltam, és felgyulladt a kanizsai bútoráruháza, a mi egységünk is részt vett a tűzoltásban. Máig sem felejtettem el, borzongás, hideg szív és hideg agy, körülöttünk meg a lángoló falak... – Na jó – vágta ketté Barsi mondatát az egyenruhás főorvos –, de ez a munka legtöbbször unalmas itt nálunk, öregemberek szállíttatása kórházból haza és vissza. És ide jó fizikum kell – méregette a fiatalember vézna vállait –, tömegszerencsétlenségről ne is álmodozzon, szerencsére ritkán van, s oda a legjobb szakembereinket küldjük. Maga legfeljebb öt év múlva kerülhet rohamkocsira. Addig kemény tanulás, vizsgák és a gyakorlat, *bajtárs*, a gyakorlat a legfontosabb. Mindenkivel tanulni lehet valamit. Átmehet a szomszéd szobába, a személyzetissel elintézik a papírügyeket. Holnap reggel hatkor frissen borotváltan, ápoltan jelentkezik a főápolónál! – Gerber bajtárs? – emelte fel a telefont – átküldök hozzád egy új bajtársat, felveheted. A nyomtatványokat majd aláírom. – Vizontlátásra – köszönt el, s hátrált udvariasan át a másik szobába Barsi Tamás. A tanfolyam nem volt nehéz, gyorsan elolvasta a nyolcvanoldalas tankönyvet, két hét múlva sikerrel szerepelt a minimumvizsgán, szülészet: közepes, sebészet: jeles, belgyógyászat: jó, írták be az oklevelébe.

Barsi Tamás ezután önállóan kocsizhatott, azaz egy tapasztaltabb sofőr mellé osztották be, s általában csak betegszállításra. Egyenruhát is kapott, szürke nejloninget, sapkát, nadrágot, s egy kemény műanyagkabátot. Talán a rendőrségtől örökölte a szolgálat. Már három hónapja dolgozott itt, gyomra kezdte megszokni a borralalók szétosztását, miként orra is a katórceres öregemberek húgyszagát. Szállított, egyre ügyesebben emelte a hordágyat, nem undorodott az izzadt hónaljaktól, miközben a betegek karját markolta

kísérőn, a hetenkénti továbbképzéseken rendszerben részt vett, egy alkalommal került kínos helyzetbe csupán: a Vacuum-Matrac (VM) gyakorlati alkalmazását bemutató módszertani foglalkozáson.

(A VM a beteg egész testét vagy egyes testrészeit rögzíti. Lényege: levegő számára átjárhatatlan huzatban apró műanyag golyócskák vannak. Légtartó állapotban a golyócskák egymáshoz képest könnyen elmozdulnak, a matrac alakítható. A levegő kiszivattyúzása után a golyócskák a külső légnyomás hatására elmozdíthatatlanul egymáshoz szorúlnak, s a matracot a pillanatnyilag felvett alakban rögzítik.)

Sajnos őt szemelték ki betegimitátornak, ami önmagában megtisztelő és érdekes feladat lett volna, de az egyre ingerültebb felszólításoknak Barsi Tamás nem tett eleget, arca piros volt, keze, szava remegett, s nem volt hajlandó a matracra feküdni. Pedig szerette volna kipróbálni a stabil oldalfekvés, a bokasérülés, a gerinctörés, satöbbi, rögzített állapotát. Talán még az embriópózt is felvehette volna. Nem ment. Nem árulta el, miért, de nem feküdt rá a zizegő golyócskákra. Nem vagyok én múmia – próbált szellemeskedni, kevés sikerrel. Az igazi okot később, sokkal később, amikor már nem volt mentős, árulta el a foglalkozás vezetőjének:

„Doktornő, maga olyan jólelkű volt hozzám annak idején, ráadásul az elemosztályról került a mentőkhöz, érti a lélek rezdüléseit, doktornő, nekem akkor lyukas volt a zoknim. Cipőben pedig nem demonstrálhattam a mezítlás sérültem. Meg a lelkem is lyukas volt, izgultam, félttem, el akartam felejtetni mímiakorszakom, a pergamenné vénült arcbőr simaságát, a mélyülő szemgödöröket, és az embriókort, a térdet átfogó karokat, az összegömbölyödvé világra készülő aligember magzatvízben áztatott gondolatait, nem akartam testemre feszülő műanyag koporsót, én esendő, szorongó, vékonyka bajtárs voltam, vártam a nagy bevetést, az önfeláldozó, élénk taglejtéseket, a munka sűrűjét, doktornő, én ezt akartam. Nem a VM szorítását. A száguldozást szerettem, az éjszakában fehéren subanó autók sürgető sietségét, az útmenti fák levelein táncoló kék fénypázmákat, a térdemet ilyenkor a kesztyűtartónak támasztottam, hátradőltem az ülésen, a sofőrfülkébe benyúló motor izgatottan, egyre magasabb hangon zümmögött, azt gondoltam: én a sebesség megszállottja vagyok, a gyorsaság szerelmese. Ez megelégedéssel töltötte el egész egyenrubában feszített lényemet, izmaim, csontjaim pubán és bajlékonyan simultak bele a mentőautó székébe, egyedül voltam, a sofőr messze, a köztünk dolgozó motor mögött markolta a kormányt, előrebajolt, az utat figyelte, én bátran hozzáképzelttem az előbbiekhöz még azt is: szabad vagyok. A szabadság szürkebályoga csak akkor hullt le szememről, amikor megérkeztünk a bivás helyszínére, helyébe mindig a megtanult magabiztosság, az őszinte részvét, igen, és a hozzáértést tükröző tekintet kellett hogy lépjen. Érdekes, nappal nem éreztem így, hiába robantunk piros lámpák előtt várakozó kocsik között vijjogva, sokkal gyorsabban is mint éjszaka, talán az éjjel tiltott, nappal kötelező sziréna hangja zavart? Én az éjszakai gyorsaság szerelmese voltam, afféle sovány bagoly. Ezért nem vállaltam, a próbababa szerepét a Vacuum Matracon, érti, doktornő?”

1978. augusztus 18-án, már éjszakai szolgálatba is beosztották Barsit, ez komoly feladatokat jelenthetett, hiszen éjjel csak három kocsit teljesített szolgálatot, s csak egy mentőorvos. Az orvos volt az esetkocsin, a másik két autó így orvos nélkül – *őnekocsi*, mondta a szakzsargon – futott. Ha a mentőor-

vos kivonult egy balesethez, és közben befutott még egy hívás, a soros (következő) mentőegység indult ki a neonfényes garázsból. A riasztástól számított egy percen belül, főleg, ha azonnali szállításról vagy balesetről volt szó. A diszpécserkedő főápoló stopperórával mérte néha a futólépések *minőségét*. Az augusztus tizenkilencedikére virradó éjszaka közötti balesethez riasztották az esetkocsit, Barsi ezt onnan tudta, hogy egész éjszaka bent ült a telefonos szobában, várta a bevetést, nem pihent, pedig amíg nem ő a soros, megtehetette volna. De ettől kezdve ő volt a következő, nem izgult, egyre inkább szeretett volna elindulni, valahová messze, nem túl messzire, annyira csak, hogy hajnalra visszaérjen, hátradőlni a pilótafotel utánczó, hordszékként is használható első ülésen, beülni a reflektorok mögé, és beleszűrni az utakra ült éjszakába a fényalagutat. Kettőkor csörgött is a telefon, a szolgálatvezető kiabált, mert rossz volt a vonal. – Hol? Hány éves? Első? – harsogott a kérdéssor kis szünetekkel, elkészült a menetlevél, ráütötte még a piros A pecsétjét, Azonnal – Csak nyugodtan, Barsi bajtárs, első szülés, tízperces fájások, beérnek bőven a szülészetre. Jó szerencsét! Barsi Tamás és a már huszonöt éve a mentőknél szolgáló sofőr alig félóra múlva a házzszámot kersegette a tanyaközpontban. Nem sokáig, mert egy micisapkában hadonászó férfi futott eléjük, ő az őrszem, közölte, a mentőket várja. A felesége szülni készül, de ezt már az előszobában mondta, a szarvasagancs alatt. – Nem kérek kávét? – nézett a két mentős közé. A konyhából közben előjött az asszony is, három-négyéves kisgyerek kapaszkodott a piros kismamaruhába. – Ez ki? – csusszant ki Barsi száján a kérdés. – A kislányom – felelte az asszony –, Annácska. – Hát nem az első szülése? – rémült meg a mentőápoló. – Nem, a második – válaszolta a nő –, apa, vidd át a gyereket Józsiékhoz, aztán menjünk – felemelte a táskáját –, menjünk, mert a víz már elfolyt.

– Az a rohadt telefon, az a kib...tt kurva telefon, hát nem értették, hogy második? – szitkozódott magában Barsi a kórház felé iramodó kocsi-ban. Az asszony a hordágyon feküdt, arcát percenként borította el a fájdalom, nem kiabált, az ápoló kezét szorongatta, az meg az övét. *Mintegy* egymásba kapaszkodtak. – Nem várhatunk, jön – mondta az asszony, Barsi az órájára nézett, még legalább tizenöt perc az út. – Jó, az orrán vegye a levegőt, mélyeket lélegezzen, a szemét meg csukja be! – szedte össze magát a mentőápoló, hirtelen magabiztossá vált, úgy jött ez, mint a szél néha, büszkén és váratlanul. – Várjon, hemosakszom! – nevetett az asszonyra, elővette a gyógyszeres ládát, mindkét kezére jódot öntött, csípett, főleg a körömgagyaknál, aztán az összes kelléket a hordágy melletti székre rakta, olló, steril köldökzsinór-elkötő zsinog, vatta, géz, az asszony alá már korábban becsúsztatta a lepedőt. – Most ordítani fogok – kiabálta a motorzajban –, segítsen, kérem! Nyomjon, levegő, megint nyomjon, nyomjon, mintha kakálna! Micsoda hülye szó – villant át tudatán két tolófájás között –, micsoda idéetlen szó: kakálna. A következő fájásnál már azt zúgta az asszony hajába: – Nyomjon, mintha szülné! – A nő arca vörös volt, de szép. Inkább készségesen, mint ijedten remegtek a szempillái, nem jajgatott – mint azt Barsi annyiszor hallotta a szülészeten az alapvizsga előtti öt kötelező szülés-megtekintés-asszisztálás közben –, nem, csak néha nyögött. Hanyatt feküdt, lábait felhúzta, kezei most a hordágy széleit markolták, a fájásokkor a körmök fehéren csillogtak. A férj beszart – állapította meg Barsi, miután a sofőr mellett ülésen fészkelődő férj egy idő óta nem nézett hátra a kisablakon. Sőt, Kovács is beszart – görgette tovább a gondolatot –, meg, mint a *meszes*, rá-

adásul még szirénázik is, éjjel, a nyílt úton! Közben Barsi füle dolgozott, minden tolófájás után magzati szívhangokat keresett, talált is, micsoda muzsika, micsoda mélységek – hallgatózott. – Szóval, így kezd mutatkozni a fej – nyomta a vattát a gáthoz –, betakarjuk a seggét, itt ez a csapzott, szürkés kis vasgolyó – természetesen csak magával beszélt így, hangosan ennyit mondott: – Nyomjon, most nyomjon! Inkább, mint egy nagy, csatakos őszibarack, igyekezett kihámozni a gyerek fejét. – Te is mit látsz először, egy vattát – tolta bal keze mutató- és középső ujját a kis ember nyaka mentén a vállakig. – Benyomul a diadalmas Viktória, *Érted*, a V villává alakul, hiába spiráloskods, kihúz a másvilágra végérvényesen, most – és mint a mesében – a csoda? véletlen? – a kocsi nagyot döccent, az asszony feljajdult, s Barsi bal kezével kísértén a csecsemő kibuggyant a hordágyra. Sírt a homorú hordágyfenékben összegyűlt latyakban, bordó arcán a magzatmáz csíkjai mozogtak. – Mi lett, kisfiú, kislány? – kérdezte rekedten a nő. Barsi felemelte a csúszós testecskét. – Fiú, itt a zacskója. – Szép – nézett át remegő lábai között az asszony –, hálstennek megvan ez is.

A mentő a vasúti átjáró után megállt. Barsi kinézett az ablakon. – Persze, a szokolyai sorompó. Már látszottak a város fényei. – Mi van? – szuszogott befelé az oldalajtón a sofőr. – Mi lenne? Sinen voltunk, fiú lett – nagyképűsködött Barsi. – Segíts – nézett Kovácsra –, a köldökzsinór. A sofőr fertőtlenítette az ollót, remegett a keze. – Nesze – nyújtotta –, elkötötted? – Miért, mit gondoltál? – vált még szemtelenebbé az ápoló. Az életlen olló élei között ide-oda siklott-nyaklott a köldökzsinór, mint a dísznő fasza, csak hosszabb, morfondírozott trágárul a fogai mögött Barsi Tamás, csak ne fájjon senkinek, szorította az ollót, a fémfogak között élőnek tűnő bőr recsegett. A sofőr tudósította a férjet, aki még mindig nem mert hátranézni: – Fia van, gratulálok. – Köszönöm – mondta a szélvédőnek a férfi, a hátracsapott szemellenző nikkelezett szárai a kocsi ablaka mögött már kezdtek pirosodni: hajnalodott.

A kisgyereket becsomagolták a hátsó ülés fiókjából előhúzott babaruhákba. – Ne gatyázzunk – idegeskedett Kovács –, itt a kórház egy kilométerre, kösd be az asszonyt, gyerünk! Barsi összetekerte az asszonyból kilógó köldökzsinórt, gézzel átkötötte, aztán vagy még húsz méter gézzel keresztbekasul hurkolta a nő ágyékát. – Kész, mehetünk – vette karjára az addig a hordágy végében ordító gyereket, és leült az ajtó melletti ülésre. A mentő három perc alatt odaért a nőgyógyászathoz, Barsi a pólját szorongatva először az ügyeletes szülésznőhöz szaladt, átadta a csecsemőt, aztán visszarohant a kocsihoz, Kováccsal együtt felcipeltek az asszonyt, áttették a hordágyról egy tolókocsira, elköszöntek, s indultak a mentőállomásra. A szülészet ajtájában ácsorgó férj Barsi nadrágzsebébe (a mentősök zubbonyán *direkt* nincs zseb) papírpénzeket csúsztatott. – Mit énekelt a madár? – érdeklődött Kovács már a garázslámpák fényében. – Hű, kisfiam, jól kezded! Egy ezres! Ide az egyik lilát! Tedd rendbe a kocsit, itt a vödör, én addig fölmegek!

A mentőápoló egyedül maradt a hajnali garázsban, benzín-, olaj- és fémzaga volt mindennek. Kirámolt a kocsiból, aztán a felmosóronggyal maszatolni kezdte az autó padlóján fénylő nedves foltokat: a sár, vér, magzatvíz, ürülék, vizelet keverékét. Amikor a falhoz támasztott hordágy mosásához fogott, észrevette a kicsúszott fogantyúk végén a rozsdakarikákat. Rozsdamaró kének, gondolta, s erről váratlanul (?) eszébe jutott Gyula bácsi, az átlótt arcú tanácselnök. Minden világos, gondolta végig az éjszaka történet, és

az éjszakát megelőző eseményeket: öccs, vas, rozsdá, mentő, lyukak, sebek és a világra robbanó fényes kis bomba. Gyula bácsi lenyelte a pisztolygolyót, aztán megszülte. Gyula bácsi valószínűleg nő volt. Vagy talán a segglikán át távozott a golyó, esetleg vesekőként kipisálta? Elhatározta, hogy a következő szabadnapján felkutatja Gyula bácsit, megkérdezi tőle: végül is hová tűnt az a töltény. Egyben azt is elmondja majd neki, hogy mégsem lett vasgyúró, hanem most éppen mentős. És a gyorsaság szerelmese. Hiszen a szülést is gyorsan, alig tíz forró perc alatt megcsinálta.

Megjegyzendő: a szerző, amióta esztét tudja, mentősnek készül. Eddig még nem sikerült azzá válnia, minden próbálkozása kudarcot vallott. Kövér, eseten, lassú és éjszakánként szorong. Félelmeit gyors fel- s aljárkálással igyekszik feloldani, rendszerint a konyhában, ilyenkor néha kecsesnek, elegánsan szikárnak érezheti magát. Mint egy afgán agár, esetleg arabs ló? A szerző sohasem volt mentős, ismereteit és írása zárójelbe tett vendégszövegeit az 1979-ben Bencze Béla szerkesztésében megjelent Oxylogia című könyvből, valamint Barsi Tamás építész színes és fanyar elbeszéléseiből ollózta össze.

